

PROGRAMACIÓN DOCENTE DE **ESCENA LÍRICA III**
 CONSERVATORIO SUPERIOR DE MÚSICA DE A CORUÑA

TÍTULO SUPERIOR DE MÚSICA (ENSINANZAS REGULADAS POLO DECRETO 163/2015, DO 29 DE OUTUBRO)

1. IDENTIFICACIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN							
DISCIPLINA: <i>ESCENA LÍRICA III</i>							
ESPECIALIDADE	Interpretación				ITINERARIO		CANTO
CARÁCTER	Obrigatoria				TIPO DE CLASE		COLECTIVA
DEPARTAMENTO	CANTO				XEFE DE DPTO.		Lorenzo de los Santos Gago
CURSOS	1º curso	2º curso	3º curso	4º curso			
CUADRIMESTRES	I	II	III	IV	V	VI	VII
ECTS/CUAD.						1,5	
	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA				Horas de clase semanais:		Nuria Lorenzo López
	OBSERVACIÓN:						1'5 horas
DOCENTES:	NOME E APELIDOS				EMAIL/TEL/WEB		TITORÍA
	Nuria Lorenzo López				nurialorenzolopez@gmail.com		venres, de 10:00 a 11:00

2. DESCRITOR E COMPETENCIAS	
DESCRITOR:	Estudo e interpretación do repertorio escénico habitual. Compresión e desenvolvemento da acción e o conflito dramático. Coñecemento e aplicación práctica da relación texto-música e movemento
COÑECEMENTOS PREVIOS:	Non se requiren coñecementos previos da disciplina, pero son necesarios os adquiridos en disciplinas propias do itinerario (Canto e Repertorio de Ópera e Zarzuela, así como de Técnica corporal)
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS:	Escena Lírica é unha disciplina propia do itinerario de Canto, que ten como obxectivo coñecer e desenvolver as capacidades para a interpretación escénica. A disciplina Escena Lírica deberá capacitar ao alumnado para dominar completamente as técnicas teatrais na interpretación do repertorio lírico, así como os procesos de creación de personaxes e o dominio escénico dos movementos, a xestualidade e o uso do espazo. Ten relación directa coas disciplinas de Canto, Técnica corporal, as Técnicas de control emocional e corporal, Repertorio de ópera e zarzuela, Idiomas aplicados ao canto.
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS:	T1, T2, T3, T6, T7, T13
COMPETENCIAS XERAIS:	X3, X7, X8, X9, X11, X21, X24, X26
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS:	E11, E13, E14, E15, E18, E110
Ver a lista e descrición de competencias no Decreto 163/2015, do 29 de outubro	

3. OBXECTIVOS	
DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Desenvolver as capacidades de interpretación escénica e assimilar o proceso de creación dunha personaxe.	T1, T2, T6, T13 X3, X7, X8, X9, X21, X24, X26, E14, E15, E110
Perfeccionar o corpo como instrumento de comunicación actoral e desenvolver as capacidades memorísticas.	T1, T2, T6, T7, T13 X3, X7, X8, X9, X21, X24, X26, E14, E15, E110
Discernir os elementos que interveñen no proceso de creación dunha personaxe, potenciando as capacidades creativas e expresivas.	T1, T2, T6, T7, T13 X3, X7, X8, X9, X21, X24, X26, E14, E15, E110
Coordinar todos os elementos teóricos propios do instrumento no contexto da acción dramática.	T1, T2, T3, T6, T13 X3, X7, X8, X9, X11, X21, X24, X26, E11, E13, E14, E15, E18, E110

4. CONTIDOS		
TEMAS	DESCRITOR DE SUBTEMAS	SESIÓNS
<i>A voz e o corpo</i>	Posibilidades expresivas e creativas do propio corpo.	3

	Relación corpo-voz. A voz e o xesto	
<i>A creación da personaxe</i>	Coñecemento do proceso de creación e construción dunha personaxe. Exercicios e técnicas para optimizar a creatividade e a expresividade en relación coa interpretación escénica.	3
<i>O repertorio escénico.</i>	Estudo e interpretación dun rol principal de obra escénica. Coñecemento e traballo de roles adecuados as características vocais do alumno/a. A articulación e o fraseo dentro do contexto escénico.	6
<i>Técnicas interpretativas</i>	Principios de acción e conflito dramático. Criterios e control do espazo escénico, o ritmo interpretativo e a enerxía de acción. Desenvolvemento das capacidades interpretativas.	3
<i>Metodoloxía de traballo autónomo</i>	Hábitos de estudo: Desenvolvemento das técnicas escénicas e aplicación das mesmas como recursos expresivos e comunicativos no repertorio lírico.	1
*Todos os contidos refléctense temporalizados cun número de sesión nas que se traballan de maneira máis directa, pero polo seu carácter transversal, na práctica son traballados ao longo de tódalas sesión.		16
TOTAL SESIÓNS:		

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍA			
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Actividades introdutorias (Saúdo inicial; posta en común dos coñecementos que posúen os alumnos/as ao comezo do curso, e exposición das expectativas que teñen cara ao cuadrimestre que comeza).	1		1
Exposición maxistral (exposición teórica dos contidos a traballar durante as clases. Contextualización das obras escollidas e puntualizacións técnicas a priori das mesmas.)	1		1
Exposición práctico-teórica (Exposición para introducir os aspectos teóricos e estilísticos aplicables relacionados coa disciplina e o repertorio que se traballará na clase)	3		3
Práctica individual (Tempo que o alumno/a dedicará á posta en práctica)	16	12	28
Lectura guiada e comentario de fontes (preparación durante a clase do traballo encomendado para a seguinte sesión. Supervisión da información teórica aportada polo alumno/a con respecto á situación histórica do drama, ao compositor e o libretista, estilo, fonética, tradución do texto ...)	1		1
Pescuda de información, traballo persoal (tempo de pescuda de información adicional ao traballo da aula proposto).		4	4
Actividades complementarias (Asistencia a talleres, seminarios, conferencias..., relacionados coa materia).		3	3
Tutorías (atención particular aos alumnos/as)		1	1
Actividades de avaliación: 1- Proba práctica coa interpretación da totalidade do repertorio traballado durante o cuadrimestre : - Interpretación dun ou varios actos dunha ópera ou zarzuela traballada durante o cuadrimestre. - Realización dun traballo estilístico musical relacionado coa escena de ópera ou zarzuela traballado durante o cuadrimestre. 2- Audición (interpretación en audición pública de repertorio traballado nas clases) 2- Revisión de probas	1 1	2 1	1 1
TOTAL HORAS:			45

6. AVALIACIÓN			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
6.1. CONVOCATORIA ORDINARIA			
6.1.1 AVALIACIÓN ORDINARIA			

<p>Seguimento do rendemento do alumno (Caderno do Profesor) O programa do curso consistirá no estudio e intrepretación dun rol completo dunha ópera ou zarzuela.</p>	<p>Asistir ás clases e puntualidade. Amosar unha actitude positiva e interese pola disciplina. Demostrar capacidade de resposta na asimilación dos diferentes conceptos técnicos, estilísticos e musicais que se traballarán nas sucesivas clases. Cantar cunha correcta afinación, con control correcto na emisión e control da voz. Utilizar a pronunciación e dicción correcta do texto, a través dunha axeitada articulación. Amosar un equilibrio nas dinámicas en relación ao piano, e os demais membros do conxunto, de ser o caso. Aplicar os coñecementos estilísticos e estéticos a cada época ás obras do repertorio a interpretar. Demostrar o coñecemento das técnicas escénicas na interpretación pública do repertorio lírico con soltura e seguridade na presenza escénica. Ser capaz de cantar en grupo e manter unha boa correspondencia cos outros compañeiros (volumen, empaste, dinámicas, etc)</p>	<p>Todas</p>	<p>50%</p>
<p>Audicións-exames de aula.</p>	<p>Cantar cunha correcta afinación, con control correcto na emisión e control da voz. Utilizar a pronunciación correcta do texto, a través dunha axeitada dicción e articulación. Amosar un equilibrio nas dinámicas en relación ao piano, e os demais membros do conxunto, de ser o caso. Demostrar coñecemento dos elementos que conforman as diferentes técnicas interpretativas, e as actividades derivadas da súa práctica. Aplicar os coñecementos estilísticos e estéticos a cada época ás obras do repertorio a interpretar. Demostrar o coñecemento das técnicas escénicas na interpretación pública do repertorio lírico con soltura e seguridade na presenza escénica. Saber transmitir a interioridade da personaxe do rol a interpretar, e así como ás súas implicacións e/ou interrelacións co resto das personaxes da obra. Realizar as interpretacións do repertorio de memoria e con dominio do espazo escénico.</p>	<p>Todas</p>	<p>20%</p>
<p>Audición pública. O exame consistirá en: 1- cantar e interpretar escénicamente a obra ou obras preparadas ao longo do curso con acompañamento de piano. 2- Responder oralmente ás preguntas que o profesorado lle efectúe sobre os contidos da programación, relacionados coas diferentes escaes que aparezan. 3- Traballo teórico; presentación por escrito dun traballo de análise dramaturxica e interpretativo de cada unha das escaes do repertorio a interpretar.</p>	<p>Cantar cunha correcta afinación, con control correcto na emisión e control da voz. Utilizar a pronunciación correcta do texto, a través dunha axeitada articulación. Amosar un equilibrio nas dinámicas en relación ao piano, e os demais membros do conxunto, de ser o caso. Demostrar coñecemento dos elementos que conforman as diferentes técnicas interpretativas, e as actividades derivadas da súa práctica. Aplicar os coñecementos estilísticos e estéticos a cada época ás obras do repertorio a interpretar. Demostrar o coñecemento das técnicas escénicas na interpretación pública do repertorio lírico con soltura e seguridade na presenza escénica. Saber transmitir a interioridade da personaxe do rol a interpretar, e así como ás súas implicacións e/ou interrelacións co resto das personaxes da obra. Realizar as interpretacións do repertorio de memoria e con dominio do espazo escénico.</p>	<p>Todas</p>	<p>30,00%</p>
6.1.2. AVALIACIÓN ORDINARIA (ADIANTO DE CONVOCATORIA-EXAME DECEMBRO)			
<p>-Exame final, en audición pública. O alumno terá que preparar e escenificar un rol completo dunha ópera ou zarzuela</p>	<p>Ser quen de cantar cunha correcta afinación, con control correcto na emisión e control da voz. Utilizar a pronunciación correcta do texto, a través dunha axeitada articulación. Amosar un equilibrio nas dinámicas en relación ao piano, e os demais membros do conxunto, de ser o caso. Demostrar coñecemento dos elementos que conforman as diferentes técnicas interpretativas, e as actividades derivadas da súa práctica. Aplicar os coñecementos estilísticos e estéticos a cada época ás obras do repertorio a interpretar. Demostrar o coñecemento das técnicas escénicas na interpretación pública do repertorio lírico con soltura e seguridade na presenza escénica. Saber transmitir a interioridade da personaxe do rol a interpretar, e así como ás súas implicacións e/ou interrelacións co resto das personaxes da obra. Realizar as interpretacións do repertorio de memoria e con dominio do espazo escénico.</p>	<p>Todas</p>	<p>70%</p>
<p>-Presentación e defensa dun traballo relacionado coa disciplina.</p>	<p>Amosar coñecemento suficiente da disciplina, en relación ás técnicas interpretativas, o traballo da personaxe e o dominio escénico, Saber expresar as ideas con claridade e concreción, dun xeito ordenado e</p>	<p>Todas</p>	<p>30%</p>

Traballo teórico; presentación por escrito dun traballo de análise dramaturxica e interpretativo de cada unha das esceas do repertorio a interpretar.	coherente co que se pretende transmitir. Demostrar control durante a exposición tanto da secuenciación dos contidos como do tempo utilizado para cada un deles. Presentar o traballo con orde, limpeza, redacción e ortografía correctas. Manter o rigor científico nos datos aportados, así como a correcta utilización das fontes		
6.1.3. AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*PERDA AVALIACIÓN CONTINUA)			
<i>Os Alumnos/as que superen as 3 faltas non xustificadas no cuadrimestre, perderán o dereito á avaliación continua, o que implica a presentación á proba correspondente.</i>			
-Exame final, en audición pública. No caso do alumnado que non asista a clase, terá que preparar pola súa conta o traballo escénico e interpretativo que se levou a cabo ao longo do curso. (interpretación dun rol completo dunha ópera ou zarzuela. O día do exame se sorteará a escea ou esceas que terá que escenificar. Así mesmo, o reclutamento de outros cantantes para os números de conxunto e a dotación dos materiais necesarios para levar a cabo o exame (utillería, mobiliario, vestuario..) correrán a cargo do alumnado.	Ser quen de cantar cunha correcta afinación, con control correcto na emisión e control da voz. Utilizar a pronunciación correcta do texto, a través dunha axeitada articulación. Amosar un equilibrio nas dinámicas en relación ao piano, e os demais membros do conxunto, de ser o caso. Demostrar coñecemento dos elementos que conforman as diferentes técnicas interpretativas, e as actividades derivadas da súa práctica. Aplicar os coñecementos estilísticos e estéticos a cada época ás obras do repertorio a interpretar. Demostrar o coñecemento das técnicas escénicas na interpretación pública do repertorio lírico con soltura e seguridade na presenza escénica. Saber transmitir a interioridade da personaxe do rol a interpretar, e así como ás súas implicacións e/ou interrelacións co resto das personaxes da obra. Realizar as interpretacións do repertorio de memoria e con dominio do espazo escénico.	Todas	70%
-Presentación e defensa dun traballo relacionado coa disciplina. Traballo teórico; presentación por escrito dun traballo de análise dramaturxica e interpretativo de cada unha das esceas do repertorio a interpretar	Amosar coñecemento suficiente da disciplina, en relación ás técnicas interpretativas, o traballo da personaxe e o dominio escénico, Saber expresar as ideas con claridade e concreción, dun xeito ordenado e coherente co que se pretende transmitir. Demostrar control durante a exposición tanto da secuenciación dos contidos como do tempo utilizado para cada un deles. Presentar o traballo con orde, limpeza, redacción e ortografía correctas. Manter o rigor científico nos datos aportados, así como a correcta utilización das fontes	Todas	30%
6.2. CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA			
-Exame final, en audición pública. O alumnado terá que preparar pola súa conta o traballo escénico e interpretativo que se levou a cabo ao longo do curso. (interpretación dun rol completo dunha ópera ou zarzuela. O día do exame se sorteará a escea ou esceas que terá que escenificar. Así mesmo, o reclutamento de outros cantantes para os números de conxunto e a dotación dos materiais necesarios para levar a cabo o exame (utillería, mobiliario, vestuario..) correrán a cargo do alumnado.	Ser quen de cantar cunha correcta afinación, con control correcto na emisión e control da voz. Utilizar a pronunciación correcta do texto, a través dunha axeitada articulación. Amosar un equilibrio nas dinámicas en relación ao piano, e os demais membros do conxunto, de ser o caso. Demostrar coñecemento dos elementos que conforman as diferentes técnicas interpretativas, e as actividades derivadas da súa práctica. Aplicar os coñecementos estilísticos e estéticos a cada época ás obras do repertorio a interpretar. Demostrar o coñecemento das técnicas escénicas na interpretación pública do repertorio lírico con soltura e seguridade na presenza escénica. Saber transmitir a interioridade da personaxe do rol a interpretar, e así como ás súas implicacións e/ou interrelacións co resto das personaxes da obra. Realizar as interpretacións do repertorio de memoria e con dominio do espazo escénico.	Todas	70%
-Presentación e defensa dun traballo relacionado coa disciplina. Traballo teórico; presentación por escrito dun traballo de análise dramaturxica e interpretativo de cada unha das esceas do repertorio a interpretar	Amosar coñecemento suficiente da disciplina, en relación ás técnicas interpretativas, o traballo da personaxe e o dominio escénico, Saber expresar as ideas con claridade e concreción, dun xeito ordenado e coherente co que se pretende transmitir. Demostrar control durante a exposición tanto da secuenciación dos contidos como do tempo utilizado para cada un deles. Presentar o traballo con orde, limpeza, redacción e ortografía correctas. Manter o rigor científico nos datos aportados, así como a correcta utilización das fontes	Todas	30%

Para a poder optar á Matrícula de Honra, o alumnado deberá obter cunha cualificación de sobresaínte na disciplina. O/a profesor/a da do/a alumno/a comunicará ao departamento ao do final da semana dos exames. Os/as alumnos/as deberán realizar unha proba deseñada polo departamento a tal fin, cunha convocatoria específica para o mesmo, e que non excederá na súa totalidade dos 30 minutos de duración.

7. ALUMNADO CON NECESIDADES EDUCATIVAS ESPECIAIS

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
<p>Deberanse cumprir as disposicións vixentes no marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social.</p> <p>Asemade, terase en conta a ORDE do 8 de setembro de 2021 pola que se desenvolve o Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia en que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación.</p>	<p>Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.</p>

8. BIBLIOGRAFÍA

Obras orientativas:

Donizetti (L'elisir d'amore, D. Pasquale), Gluck (Alceste), Gounod (Faust, Romeo et Juliete), Haendel (Acis y Galatea, Rodelinda...), Humperdinck (Haensel und Gretel), Lehar (Die lustige Witwe), Mozart (Cosí fan tutte, Die Zauberflöte, Don Giovanni, La clemenza di Tito, Zaide...), Menotti (The telephone), Offenbach (Les contes d'Hoffmann), Puccini (Bohème, Madame Butterfly, Manon Lescaut, Le villi, Tosca...), Purcell (Dido and Aeneas, King Arthur...) Ravel (L'enfant et les sortilèges), Rossini (Generentola, Il barbiere di Seviglia, L'italiana in Algeri, Semiramide), Verdi (Ernani, Il trovatore, La traviata, Rigoletto, Simon Bocanegra...), Weber (Der freischütz), Wolf Ferrari (Il segreto di Susanna)

Arrieta (Marina), Barbieri (El barberillo de Lavapiés, Los diamantes de la corona), Bretón (La verbena de la Paloma), Chapí (Las hijas de Xebedeo, El rey que rabió...), Chueca (La gran vía, Agua azucarillo y aguardiente), Fernández Caballero (Gigantes y cabezudos), Gaztambide (El juramento), Guerrero (El huésped del sevillano, La rosa del azafrán...), Guridi (El caserío), Serrano (La canción del olvido), Sorozábal (La del manojito de rosas, La tabernera), Soutullo (El último romántico), Torroba (Luisa Fernanda), Vives (Doña Francisquita, Maruxa)

Libros de consulta:

Alier, R. : "Historia de la ópera" Edit. Ma non troppo

Bernhardt, S.: "El arte del teatro". Parsifal Editores

Chejov, M. : Sobre la técnica de la actuación Alba artes escénicas

Falcón, L. : "La ópera. Voz, emoción y personaje" Alianza Música

Harnoncourt, N.: "El diálogo musical" Ed. Paidó

Harnoncourt, N. : "La música como discurso sonoro" Ed. Acantilado

Jacobs, A. y Sadie, S.: "El libro de la ópera". Ediciones Rialp.

Lawson e Stowell: "La interpretación histórica de la música" Alianza música

Reverter, A. : "El arte del canto" Alianza Editorial

Stanislavski, C.: "La construcción del personaje". Alianza Editorial.

Starobonski: "Las hechiceras. Poder y seducción en la ópera" Akal Música

Stricker, R. : "Realidad y ficción en las óperas de Mozart" Aguilar Maior

Trastoy, B., e Zayas de Lima, P. : "Lenguajes escénicos" Edit: Prometeo libros